

Kuramsal Derleme

Psikoterapide Süreç Analizi: Nitel Araştırma Yöntemlerinin Psikoterapi Araştırmalarına UygulanışıSevda SARI^{1*}¹ İstanbul Medeniyet Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul, Türkiye**Makale Bilgisi****Anahtar kelimeler:***Psikoterapi araştırmaları, söylem analizi, anlatı analizi, konuşma analizi, nitel araştırma yöntemleri***Keywords:***Psychotherapy research, discourse analysis, narrative analysis, conversational analysis, qualitative research methods***Öz**

Bu makale psikoterapi araştırmalarında söylem, anlatı ve konuşma analizinin kullanımı ile psikoterapide değişen anlamın incelenmesine odaklanmıştır. Psikoterapi sürecinin incelendiği araştırmalar terapötik varsayımların kabul edildiği ve sorgulandığı farklı epistemolojik duruşlar esas alınarak aktarılmıştır. Bu bağlamda, vakaya odaklanan ve danışanın problemini, içsel duygu durumunu, bilişsel sürecini yansıtan araştırmalar, terapi ilişkisi ve terapi etkileşimine odaklanan araştırmalar ve kültürel bağlam, güç ilişkisi, ideoloji gibi makro seviyede psikoterapi sürecini ele alan araştırmalar incelenmiştir. Son olarak psikoterapi araştırmalarında etik ikilemler ve araştırmanın niteliği konuları tartışılmıştır.

Abstract

This article focused on discourse, narrative and conversational analysis to investigate the change of meaning in psychotherapy research. Psychotherapy process research was reviewed based on different epistemological stances that accepted and challenged psychotherapeutic assumptions. In this regard, the psychotherapy research concerning client's problems, emotions, cognitive processes; psychotherapy research focusing on therapeutic interaction, and psychotherapy research investigating cultural context, power relations and ideology were analyzed. Lastly, ethical dilemmas and quality of research in psychotherapy research were discussed.

*Sorumlu Yazar, İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Dumlupınar Mahallesi, D-100 Karayolu No:98, 34000 Kadıköy/İstanbul.
e-posta: sevda.sari@medeniyet.edu.tr
DOI: 10.31682/ayna.50746
Gönderim Tarihi (Received): 03.01.2019; Kabul Tarihi (Accepted): 03.02.2019
2148-4376/ All rights reserved.

Giriş

Nitel araştırma yöntemleri, psikoterapide değişim, terapist-danışan etkileşimi, duygular ve terapi ilişkisi gibi hassas konuların derinlemesine incelenmesi için psikoterapi sürecinin değerlendirildiği araştırmalarda kullanılmaktadır. Ölçekler ve nicel kodlama sistemleri, terapideki etkileşimsel dinamiğin anlaşılması ve bazı araştırma sorularının cevabının verilmesi için yeterli olmamaktadır (Sutherland ve Strong, 2011). Psikoterapi sürecinden geçen danışanlarla görüşmelerin yapıldığı ve yorumlayıcı fenomenolojik analiz (İpa; Smith ve Osborn, 2003) ya da gömülü teori (grounded theory; Glaser ve Strauss, 1967) gibi nitel metodolojilerin kullanıldığı psikoterapi araştırmaları vardır. Ancak bu makalenin konusu danışanlarla ya da terapistlerle yapılan görüşmelerin analizi değil, psikoterapi seanslarının analizidir.

Terapide nitel araştırmalar ilk olarak Freud (1953) tarafından vaka incelemeleri ile kullanılmıştır. Tarihçeye baktığımızda Anna Madill'in (1996) söylem analizi, McLeod ve Balamoutsou'nun (1996) ise anlatı analiz ile psikoterapi seanslarını analiz ettiği görülmektedir. Rennie (2004) gömülü teoriyi kullanarak psikoterapi seanslarının analizini yapmış; Levitt, Butler ve Hill (2006) ise gömülü teoriyi kullanarak danışanların psikoterapide neyi işlevsel bulduğunu ve deneyimlerini incelemiştir. Psikoterapide nitel araştırmaların 1990'lardan 2000'lere gelindiğinde bir artış gösterdiği görülmektedir (Levitt, 2015).

Psikoterapi araştırmalarında hangi epistemolojik çerçeve ile sürecin incelendiği önemlidir. Geleneksel psikolojide pozitivist epistemolojinin hakim olduğu nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı psikoterapi araştırmalarında objektif (kişinin kendi düşünce ve yargılarından etkilenmeyen) olma kaygısı ile, araştırmada katılımcı sayısı fazla tutularak, daha fazla kişiden gelen bilginin daha değerli olduğu düşünülmekte, objektif gözlemlerin yapılabilmesi için denetleyenlerin bulundurulması ve araştırmacılar arasında uzlaşmaya varılması ile araştırmacının önyargılarının en aza indirgenmesi, geçerlik ve güvenilirliğin artırılması amaçlanmaktadır (Levitt, Motulsky, Wertz, Morrow ve Ponterotto, 2017). Bu gerçekçi (realist) ontolojik konumun kabulüdür. Buna örnek olarak psikoterapi araştırmalarında da kullanılan ancak sayısal analizlere dayanan, önceden belirlenmiş kategorileri olan yetişkin bağlanma görüşmesi (Adult Attachment Interview; George, Kaplan, ve Main, 1984, 1985, 1996) gibi bazı kodlama sistemleri örnek gösterilebilir. Görececi (relativist) ontolojik konumu kabul edip sosyal inşacı, eleştirel ya da post-pozitivist epistemolojik duruşu benimseyen nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı psikoterapi araştırmalarında ise öznellik değerlidir (Berger, 2015; Finlay, 2002; Fisher, 2009). Araştırmacının ve danışanın deneyiminin süreci karşılıklı etkilediği kabul edilir ve süreç

araştırmacı ve danışan arasında yeniden yapılır (Levitt vd., 2017). Araştırmaya katılan diğer araştırmacılar, nesnelliğin oluşturulması için değil, çıkan temaların tartışılıp derinleştirilmesi için vardır. Araştırmacının anlam inşası, katılımcının anlam inşası kadar süreci etkiler ve bu etkinin farkında olma durumu refleksivite (düşünceniz üzerine düşünmek) kavramı ile açıklanır (Arkonaç, 2014). Bu kavram psikoterapi süreç analizinde ele alınan önemli bir konudur. Refleksivite, psikoterapi araştırmalarında da araştırmacının kendi üzerine düşünmesi (self-reflexive), kendinin farkında olması ve bunu açma sürecini içerir (Avdi ve Georgaca, 2007).

Psikoterapide nitel araştırma yöntemlerine baktığımızda, iki farklı yaklaşım olduğu görülmektedir. Birincisi terapötik varsayımların kabul edildiği yaklaşımdır (Avdi ve Georgaca, 2009). Bu yaklaşımda dilin ve etkileşimsel süreçlerin nasıl üretildiği ve seanslarda nasıl kullanıldığı, danışanın yaşadığı zorlukların değerlendirildiği, terapötik değişim ya da iyi terapist pratikleri gibi kavramların araştırıldığı çalışmalar yer alır. Psikoterapiyi bir sosyal kurum (social institution) olarak kabul eden diğer yaklaşımda ise terapötik varsayımlar sorgulanır, güç-kontrol ilişkilerine odaklanılır (Avdi ve Georgaca, 2009).

Nitel psikoterapi araştırmalarında metodoloji olarak sıklıkla anlatı analizi, söylem analizi ve konuşma analizi kullanılmaktadır (McLeod, 2001). Sonraki bölümlerde psikoterapi araştırmalarında üç metodoloji açısından (söylem, anlatı ve konuşma analizi) psikoterapide değişen anlamın incelenmesine odaklanılacaktır.

Psikoterapide Değişen Anlamın Söylem Analizi İle İncelenmesi

Söylem analizinde, söylemin inşa edici özelliğine ve konuşma eylemi sırasında insanların dil ile ne yaptığına odaklanılmaktadır (Arkonaç, 2014). Söylem analizinin amacı bilişsel açıklamalar yaparak dış dünyayı ve insanı anlamak değildir (Potter, 1996). Dolayısıyla bir ifadenin neden o şekilde söylendiğine, ifadedeki farklılığın neden o şekilde ortaya çıktığına odaklanılır (Arkonaç, 2014). Söylemsel psikolojinin temeli etnometodoloji ve konuşma analizine dayanmaktadır (Billig,1997; Edwards ve Potter,1992). Eleştirel söylem analizi kültür, iktidar ilişkileri, ideolojiler gibi konuşmayı şekillendiren anlam sistemlerine vurgu yapar (Burman ve Parker,1993).

Söylem, terapi ile ilgili araştırmalarda sıkça duyduğumuz bir kavramdır. Terapi sürecinden geçen hastalar ya da terapistler ile yapılan görüşmelerin incelendiği söylem analizi çalışmaları vardır (Arkonaç, 2012; Larsson, Loewenthal ve Brooks, 2012; Sflakidou ve Kefalopoulou, 2015). Bu çalışmada, söylem analizinin psikoterapi süreç araştırmalarında kullanıldığı ve terapi seanslarının analiz edildiği çalışmalara odaklanılacaktır.

Söyleme karşı alınan duruş farklılığının, psikoterapi süreç araştırmalarını etkilediği görölmektedir. Psikoterapiyi anlamın yeniden inşası olarak ele alan söylemsel psikolojide (Avdi ve Georgaca, 2007a) terapötik varsayımlar kabul edilir. Bu mikro yaklaşım klinik uygulamalar ile ilgili bilgi verir ve terapi diyalogundaki kültürel, sosyal ve politik öğelerin üzerinde durmaz. Psikoterapiye eleştirel bakan diğer yaklaşımda ise terapötik varsayımlar sorgulanır, psikoterapi ve daha büyük anlam sistemleri, iktidar ilişkileri, ideolojiler arasında ilişki kurulur (Georgaca ve Avdi, 2009). Bu yaklaşım klinik deneyim ile ilgili fazla bilgi sunmaz.

Mikro yaklaşımda klinik diyalogda anlamın yeniden yapılanma sürecine odaklanılır. Aile terapisi seanslarında değişim sürecinin söylem analizi ile incelendiği bir çalışmada, terapist ve aile bireylerinin yeni anlamlar ve bakış açıları oluřturduķa kullandıkları söylemlerdeki değişiklikler incelenmiştir (Burck, Frosh, Strickland-Clark ve Morgan, 1998). Öncelikle, değişim sürecinde ailede ortaya çıkan temalara ve değişen söylemlere odaklanılmıştır. Ancak çalışmanın ana amacı yeni anlamlar ve bakış açılarının üretilmesinde terapistin katkısını anlamak olmuştur. Aile terapisi ile yapılan başka bir çalışmada üvey anne ile şekillenen yeni aile yapısında aile bireylerinin zorluklara karşı nasıl bir düzenleme içine girdiği incelenmiştir. Yas süreci ve üvey annenin olduğu sisteme geçişe, anne, baba ve üvey anne ile ilgili söylemlere ve aile bireylerinin konumlanmalarına odaklanılmıştır (Avdi, 2015).

Söylemsel psikolojide *konum alış* kavramı statik ve söylemle ilişkili olmayan, bilişsel bir kavramı ifade eden 'rol' yerine kullanılmıştır (Harre ve Langenhove, 1992). Konumlandırma kavramının sosyal etkileşimde dinamik bir özelliği vardır (Korobov, 2010). Psikoterapide değişim ve özne konumlarına baktığımızda, kişilerin kendilerini engelleyen katı özne konumları yerine daha esnek özne konumları kullanmaları terapideki değişimi beraberinde getirir (Frosh, Burck, Strickland-Clark, ve Morgan, 1996; Madill ve Barkham, 1997). Konumlandırma kavramı psikoterapide tedaviye etki eden faktörler açısından bir çalışmada ele alınmıştır (Madill, Sermpezis, ve Barkham, 2005). Bu çalışmada, kısa süreli dinamik terapi uygulanan dört hasta ile üç çeşit özne pozisyonu üzerinde durulmuştur. Birinci özne pozisyonunda hastanın kendini nasıl konumlandırığı, ikincisinde hastanın kendini diğerleri ile ilişkili olarak nasıl konumlandırığı, üçüncü özne pozisyonunda ise hasta ve terapistin etkileşiminde hastanın kendini nasıl konumlandırığı incelenmiştir. Bu alışma ile terapist hasta ilişkisinde kişinin kendini nasıl konumlandırığının, tedavi sürecine etkisini anlamak açısından kullanılabileceği anlaşılmıştır (Madill vd., 2005).

Psikoterapiye eleştirel bakan Foucaultcu söylem analizinde terapötik varsayımlar sorgulanır; psikoterapi süreci, kültür, iktidar ve ideoloji gibi büyük anlam sistemleri ele alınır (Heenan, 2006). Kogan'a (1998) göre anlamın inşası iktidar ile ilgili konulara bağlıdır ve

terapide iktidar ilişkisi incelenmelidir. Kogan bir çalışmasında çözüm odaklı bir görüşmede, terapistin bir çift ile yeni anlamlar üretmesi üzerinde durmuştur. Çiftin söylemleri, terapistin bu söylemleri nasıl dönüştürdüğü, terapistin diyalog sırasında kullandığı stratejilerin sürece etkisi ve terapist-hasta arasındaki iktidar ilişkisi bu sürecin sosyal çıkarımları ve politik etkileri Foucaultcu söylem analizi ile ele alınmıştır (Kogan, 1998). Burman (1995), feminist terapi seanslarının analizini yaparken, terapi ile ilgili söylemlere ve terapist- hasta iletişimine odaklanmış, terapist hasta iletişimini iktidar ilişkisi bağlamında ve makro seviyede ele almıştır. Başka bir araştırmada, psikodinamik terapistten alınmış bir seans analizinde kadın danışanın hayatında aktif, bireysel ve özerk olamadığı; terapist ile ilişkisinde bunun nasıl ortaya çıktığı, içinde yaşanılan kültür ve ideoloji ile değerlendirilerek açıklanmıştır (Madill ve Doherty, 1994).

Psikoterapide Değişen Anlamın Anlatı Analizi İle İncelenmesi

Anlatı (narrative) analizinde insanlar kendi deneyimlerini anlamlandırır ve bu deneyimleri diğerlerine kendi öyküleri yoluyla iletirler (McLeod, 1997). Yapısalcı duruşa sahip anlatı analizinde, kişinin kendi dünyasını inşa ettiği ve kendi öyküleriyle kendi dünyasına anlam verdiği savunulur (Avdi ve Georgaca, 2007). Terapi sürecinden geçen kişilerin öykülerindeki özelliklerin ve yapıların, kişinin ruhsal durumunu yansıttığına inanılır. Bu kognitif temelli mikro seviyede bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda kişi terapide nasıl bir öykü anlatıyor, öyküler nasıl değişiyor incelenir (McLeod ve Lynch, 2000). Belli bir olayla ilgili bir öykü anlatılıyor mu, kişinin öyküsünde terapistin rolü nedir, öykü yeniden nasıl inşa ediliyor analiz edilir. Terapi süreci bir bütün olarak vaka incelemesi şeklinde anlatı analizi ile ele alınır. Burada anlatı analizi, öykülerdeki patolojinin tanımlanması, klinik değerlendirmenin yapılması ve danışanın terapideki değişimini anlamak için kullanılır (McLeod ve Lynch, 2000). Örneğin, Coulehan, Friedlander ve Heatherington (1998) sistemik aile terapisinde, yaşadıkları problemi kişisel olarak kavramsallaştıran danışanların, sistemik bir perspektiften problemi tekrar nasıl yapılandırdıklarını anlatı analizi ile incelemişlerdir.

Terapide anlatılan öykünün içeriğinin ve değişen anlamın tematik analiz (theme analysis) ile incelendiği çalışmalar da yapılmıştır (Meier, Bovin ve Meier, 2008). Bu çalışmalarda terapi sürecinden geçen kişinin öyküsünde ana ve alt temalar tespit edilir ve bunların seanslar boyunca nasıl değiştiğine odaklanılır. Psikoterapide danışanın anlattığı öykünün değişiminin değerlendirilebilmesi için Angus, Hardtke ve Levitt (1996) tarafından bir *nitel kodlama sistemi* (Narrative Processes Coding System) oluşturulmuştur. Bu nitel kodlama sistemi ile terapi sürecinde danışanın öyküsü değerlendirilir, anlatı modları tespit

edilir, duygularını açma ve terapötik ittifak gibi konular incelenebilir (Angus, Levitt ve Hardtke, 1999). Yapılan bir psikoterapi süreç araştırmasında bu kodlama sistemi kullanılarak danışanın öyküsündeki dış anlatı modu, iç anlatı modu ve refleksif (kendine dönük) anlatı modları değerlendirilmiştir (Angus ve Hardtke,1994). Dış anlatı modu, yaşam olaylarının ne olduğu ve onların yorumlanmasını içerirken, iç anlatı modu yaşam olayları ve terapi seansı sırasında öznel duyguların tanımlanması ve yorumlanmasını içerir. Refleksif anlatı modunda ise olayın ve yarattığı duygunun danışanda ne anlama geldiğine odaklanılır (Angus ve Hardtke,1994). Bu anlatı modları ışığında, danışanın terapist ile birlikte kişisel beklentilerini, ihtiyaçlarını, inançlarını gözden geçirerek, kendi deneyimlerini yeniden anlamlandırması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla yeni bir öykünün ortaya çıkıp çıkmadığı ve danışanın öyküsünü yeni bir yolla anlamlandırıp anlamlandırmadığı önem kazanmaktadır (Angus vd., 1999). Burada terapist danışanın içsel ve refleksif anlatı modunda derin ve acı içeren duygu ve inançlarını anlayarak, kendi ve diğerleri ile ilgili yeni anlamların ve perspektiflerin ortaya çıkmasını sağlayabilir (Angus vd., 1999). İngilizcede *JAKOB* olarak adlandırılmış, psikanalitik teoriye dayanan bir anlatı analizi yöntemi vardır (Boothe, von Wyl ve Wepfer, 1999). Açılımı Almancada ‘nesne ve eylemlerin dramatik analizi’ şeklindeki ifadenin baş harflerinin kısaltmasıdır. Seansta anlatılan her öykü kişinin duygusal çatışmasını yansıtır. Öykü bir seyirciye anlatılmaktadır dolayısıyla seyircinin onayı ve duygusal katılımı önemlidir. Burada terapistin seyirci olduğu düşünülerek, hastasını kabulü ve duygusal katılımının önemi vurgulanır (Boothe vd., 1999).

Şimdiye kadar yukarıda değinilen anlatı analizi ile ilgili çalışmalarda danışanın öyküsü, kendi psikopatolojisini ortaya koyan; içsel duygu durumunu, problemini ve bilişsel sürecini yansıtan bir araç olarak değerlendirilir. Ancak sadece danışanın öyküsüne odaklanılması, hem psikoterapideki etkileşimin sınırlı olarak anlaşılmasına hem de dışarıdaki dünya ile olan etkileşimin, kültürün, ideolojik bağlamların anlaşılmasına neden olur (Avdi ve Georgaca, 2007). Sosyal inşacı epistemolojik duruşa sahip anlatı analizi çalışmalarında ise söylem analizine benzer olarak psikoterapide dilin nasıl kullanıldığına, güç ilişkilerine, kültür ve bağlama odaklanılır, öykülerin kişinin ruhsal durumunu yansıttığı düşünülmez (Advi ve Georgaca, 2007; McLeod, 2001; Parry ve Doan, 1994).

Psikoterapide Değişen Anlamın Konuşma Analizi İle İncelenmesi

Konuşma analizi konuşmayı doğal ortamında etkileşim içerisinde değerlendirmeyi amaçlar (Sacks, 1995). Konuşmadaki düzen, etkileşimdeki yapılar ve kurallar tanımlanır;

konuşma sırasında sıra alışlar ile diyalogun konuşmacılar arasında nasıl şekillendiği incelenir (Heritage, 1988). Konuşmacılar arasındaki sıra alışlarda durmalar, üst üste binen sözler, ses tonundaki ve vurgudaki değişiklikler konuşmacıları karşılıklı olarak etkiler ve analiz için önemlidir (Sacks, 1995).

Konuşma analizi doğal bir etkileşim alanı olan psikoterapi seanslarının analizinde kullanılmıştır. Bunun nasıl yapıldığından kısaca bahsetmek gerekirse, psikoterapi seanslarının video ya da ses kayıtlarının işaret sistemi kullanılarak yazıya dökümü yapılır. İşaret sisteminde konuşmadaki sessizlikler, uzayan harfler, vurgular, üst üste binen konuşmaların gösterilmesi için işaretler yer alır. Daha sonra bir grup araştırmacı tarafından terapi diyalogundaki etkileşim incelenerek araştırma sorusu çerçevesinde anlaşılacak istenen örüntü analiz edilir (Perakla, Antaki, Vehvilainen ve Leuder, 2008).

Terapist ve danışan arasındaki ilişki konuşma analizi ile sıkça incelenen bir konu olmuştur. Sutherland ve Strong (2011) aile terapisinde terapist ve danışanın birlikte inşa ettikleri ilişkiyi ve terapide değişen anlamı konuşma analizi ile incelemiştir. Danışan, terapistin tespitlerine nasıl tepki veriyor, terapist- danışan arasındaki anlaşmazlık nasıl ifade ediliyor analiz edilmiştir. Konuşmalardaki duraksamalar, tereddütler, gecikmeler, tonlamadaki farklılıklar, sıra alışlar neyi ifade ediyor ve buna karşı terapistin manevrası nasıl oluyor incelenmiştir. Danışanın, terapistin yaptığı tespitleri onaylamaması, karşı çıkması ve terapist ile danışan arasındaki güç ilişkisi mikro analizlerle çözümlenmiştir (Sutherland ve Strong, 2011). Konuşma analizi ile yapılan farklı bir çalışmada terapötik diyalogdaki sıra alışlar değerlendirilerek, terapist ve danışan arasındaki anlaşmazlıklar incelenmiştir (Viklund, Holmqvist ve Nelson, 2010). Terapist danışan arasındaki anlaşmazlık konusunun terapist tarafından göz ardı edildiği, sıra alışlardaki örüntü incelenerek anlaşılabilir. Başka bir çalışmada, bilişsel psikoterapi seansında terapötik ittifakta bozulma konuşma analizi ile incelenmiştir (Voutilinen, Perakyla ve Ruusuvoori, 2010). Depresyon tedavisi için gelen bir danışanın ikinci yılındaki bir seansta, terapistin danışanın duygusal deneyimine verdiği tepki ve iş birliğindeki bozulma analiz edilmiştir. Bu seansta terapistin danışanın duygusal deneyimini ele almak yerine konuyu değiştirdiği, duygusal deneyimine uzak ve mesafeli bir duruş sergilediği ortaya çıkmıştır. İş birliğinde bozulmanın bir terapi konusu olarak ele alınması, şu anki etkileşimleri, danışanın terapistine karşı ortaya çıkan negatif duyguları (hayal kırıklığı vb. gibi) değerlendirilmiştir (Voutilinen vd., 2010). Stancombe ve White (1997) aile terapisi yapan terapistlerin terapi sürecinde yaşadıkları zorlukları konuşma analizi ile incelemiştir. Aşırı suçlayıcı ifadeler kullanan aile bireylerine karşı terapistlerin kullandıkları söylemler, dille ilgili stratejiler, aile bireylerinin etkileşimlerinde birbirlerine nasıl tepki verdiği ve terapistin duruşu incelenen konular arasındadır. Farklı bir çalışmada iki

psikanalistin üç hastası için yaptıkları yorumların etkileşimsel boyutunun anlaşılması için konuşma analizi kullanılmıştır. Psikanalistlerin yaptıkları yorumlarda kelime seçimleri (lexical choice of words) ve yaptıkları yorumlardan sonra konuşmadaki sıra alışlar analiz edilmiştir. Analist ve hasta ilişkisi; hastanın günlük hayatı ve geçmişi arasında benzerlik ilişkisi kuran analitik yorumlar incelenmiştir (Perakyla, 2004).

Konuşma analizi psikoterapi araştırmalarında, terapi sürecindeki değişimin anlaşılması için de kullanılmıştır. Bilişsel davranışçı terapi seansları boyunca tek bir danışan üzerinde değişimin nasıl deneyimlediğinin anlaşılması için konuşma analizi ile bir çalışma yapılmıştır (Voutilainen, Perakyla ve Ruusuvoori, 2011). Bu çalışmada danışanın annesine karşı olan duygularını, özellikle öfkesini ifade edememesi, terapistine karşı da duygularını ifade etmekte zorlanması ve bu konu ile ilgili değişim süreci incelenmiştir. Danışanın kendi annesi ile ilgili yapılan yorumlara karşı tepkisi değerlendirilmiştir. Danışanın annesi ile ilgili açılan konularda sessiz kalması, çelişkili cevaplar vermesi, yapılan yorumlara katılmaması, altı ay sonra, bir yıl sonra ve terapinin sonunda karşılaştırılmıştır. Bir yıl sonra terapistin yorumlarına ve sorularına danışanın verdiği çelişkili tepkilerde değişim olmuştur. Terapist ve diğerlerine duygularını ifade edebilmeye başlaması ve terapötik ittifığın güçlenmesi, konuşmadaki sıra alışlar ve terapi diyalogundaki etkileşim incelenerek anlaşmıştır (Voutilainen vd., 2011).

Konuşma analizi ile psikoterapide karşılaştırmalı süreç analizi çalışmaları da yapılmıştır. Bununla ilgili yapılan bir çalışmada, terapistin danışanı odadaki 'yaşanan an' (Bugental,1999)'a nasıl çektiği, danışanın bunu nasıl deneyimlediği varoluşçu ve bilişsel terapi yaklaşımları ile yürütülen terapi diyalogları karşılaştırılarak ele alınmıştır (Kondratyuk ve Perakyla, 2011).

Sonuç

Türkiye'de nitel araştırma yöntemlerinin kullanımına bakıldığında nitel verilerin nicel analiz ile değerlendirildiği (içerik analizi) ve nitel araştırma yöntemlerinin yaygın olarak kullanılmadığı belirtilmiştir (Kuş, 2007). Psikoterapi araştırmalarında ise vaka çalışmaları dışında nicel çalışmaları görmekteyiz. Oysa ölçekler ve nicel kodlama sistemlerinin kullanımı psikoterapi sürecini anlamamız için önemli olan birçok bilginin değerlendirilememesine neden olmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerini psikoterapi araştırmalarında kullanacak araştırmacılar için makaleyi bitirirken birkaç önemli noktayı ele almak doğru olacaktır. Bunlardan ilki etik sorunlar, diğeri ise araştırmanın niteliği (quality) konusudur.

Nitel araştırma yöntemlerini kullanan ve ruh sağlığı alanında çalışan araştırmacılar için yapacakları araştırmalarda etik sorunların farkında olmaları önemli bir konudur.

Psikoterapi süreç araştırmalarında psikoterapi seanslarının deşifreleri üzerinden çalışılır. Bu noktada katılımcılardan araştırmaya katılımları ile ilgili onam almak, gizliliğe önem vermek, sonuçları katılımcı ile paylaşmak ve sınırlara saygı duymak önemlidir (Brinkmann ve Kvale, 2008). Hem araştırmacı hem de uygulamacı rolünüz var ise ve klinik bir örneklem ile nitel görüşmeler yapıyorsanız (yorumlayıcı fenomenolojik analiz, gömülü teori, söylem analizi gibi metodolojilerde) araştırma sürecinde rollerin ayrıştırılması önemlidir (Thompson ve Russo, 2012). Nitel görüşmeler sırasında terapist rolüne girmemek, katılımcının açmayacağı bilgileri klinik beceriler ile açmaya çalışmamak, gizliliğe önem vermek ve sınırlara saygı duymak önemlidir (Brinkmann ve Kvale, 2008). Örneğin klinik psikoloji doktora öğrencilerinin tez çalışmaları için yaptıkları görüşmelerde araştırmacı ve uygulamacı rolleri arasında karmaşa yaşamaları sıkça gözlemlediğim bir konu olmuştur. Klinik psikoloji doktora öğrencileri, katılımcının anlattığı durumla ilgili fark ettikleri bir konu üzerine yorum yapmalılar mı, yaparlarsa sınırı ne olmalı, görüşme sırasında mı, sonrasında mı yapmalılar gibi çelişkiler yaşayabilmektedirler. Bunun yanında katılımcının da araştırmacının sahip olduğu klinisyen ve araştırmacı rollerini karıştırabileceği açıktır. Örneğin katılımcı, klinik psikolog olarak kendini tanıtan bir araştırmacıdan yorum yapmasını, kendisine müdahalede bulunmasını bekleyebilir (Thompson ve Russo, 2012). Bu noktada katılımcının zarar görmemesi, rollerin netleştirilmesi ve rol değişimlerinin çok zorunlu olmadıkça yapılmaması, araştırmayı planlama, veri toplama ve analiz süreçlerinde süpervizyon alınması önerilmektedir (Thompson ve Russo, 2012).

Nitel araştırma yöntemlerini klinik çalışmalarda kullanacak olan araştırmacılar için önemli olan bir diğer konu araştırmanın niteliği (quality) konusudur. Nitel araştırma yöntemleri ile yürütölen çalışmalarda, nicel yaklaşımla yapılan araştırmalarda kullanıldığı gibi araştırmanın niteliğinin belirlenmesinde güvenilirlik kavramı kullanılmamaktadır (Tanyaş, 2014). Araştırmanın niteliğinin artırılmasında farklı yaklaşımlar kullanılmaktadır. Araştırma boyunca süreci gözlemleyen ve analiz sürecine katılan başka araştırmacılar ile birlikte çalışmak (Elliott, Fischer ve Rennie,1999) ve katılımcılardan araştırmada bulunan temalar ile ilgili geri bildirim almak (member check) araştırmanın niteliğini artıran yöntemlerdendir (Lincoln ve Guba, 1985). Araştırmanın niteliğini (quality control) artıracak en önemli kriterlerden biri refleksif duruşun sağlanmasıdır (Berger, 2015; Finlay, 2002). Daha önce giriş bölümünde de bahsedildiği gibi nitel araştırma yöntemlerinde öznellik kontrol edilen bir şey değil, araştırmanın niteliğini artırmak için kullanılan bir veridir (Patton, 2002). Araştırmacının kendi bakış açısının, dünya görüşünün ve deneyimlerinin, araştırmaya başlamadan önce, veri toplarken ve analiz aşamasındaki etkisinin farkında olması ve bunu açması önemlidir (Fisher, 2009). Bunun için araştırmacı kendi bakış açısını,

veri ile etkileşimini, ön yargılarını not aldığı bir refleksif günlük tutabilir ve bunu analizlerde kullanabilir (Berger, 2015). Araştırmacının kendi varsayımlarını ne zaman açacağı ve ne zaman paranteze alacağı (bracketing) (Fisher, 2009), kendi yaklaşımı tarafından belirlenen bir konudur. Buna ek olarak, nitel araştırma yöntemlerini kullanacak araştırmacıların bilgi felsefesi ile ilgili okumalar yapıp, hangi epistemolojik duruşun metodolojilerini belirlediğine hakim olmaları psikoterapi araştırmasının niteliği açısından önemlidir. Bu sayede sosyal bilimleri doğa bilimine eş tutmaktan kaynaklanan (bilimin sadece nesnel ve pozitivist yaklaşımla ele alınması) ve nitel araştırma yöntemlerinin epistemolojik ve ontolojik temelini bilmemekten kaynaklanan yanlış yorumlamaların önüne geçilebilir.

Bu makalede sosyal inşacı, eleştirel ya da post-pozitivist epistemolojik duruşu benimseyen nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı psikoterapi araştırmalarına değinilmiştir. Psikoterapi süreç analizinde yaygın kullanılan üç metodoloji açısından (söylem, anlatı ve konuşma analizi) psikoterapide değişen anlamın incelenmesine odaklanılmıştır. Nitel psikoterapi süreç araştırmaları ile terapist-danışan etkileşimi, duygular ve terapi ilişkisi gibi hassas konular derinlemesine incelenebilir. Bu nedenle bu makale ile Türkiye’de psikoterapi araştırmalarında, nitel araştırma yöntemlerinin kullanımı açısından bir farkındalık uyandırmak amaçlanmıştır.

Kaynakça

- Angus, L., & Hardtke, K. (1994). Narrative processes in psychotherapy. *Canadian Psychology, 35*(2), 190-203.
- Angus, L., Hardtke, K., & Levitt, H. (1996). The narrative processes coding System manual: Expanded edition. Department of Psychology, York University, North York, Ontario, Canada.
- Angus, L., Levitt, H., & Hardtke, K. (1999). The Narrative Processes Coding System: research applications and implications for psychotherapy practice. *Journal of Clinical Psychology, 55*(10), 1255-1270.
- Arkonaç, S. A. (2012). *Söylem çalışmaları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Arkonaç, S. A. (2014). *Psikolojide söz ve anlam analizi: Niteliksel duruş*. İstanbul: Ayrıntı.
- Avdi, E., & Georgaca, E. (2007a). Discourse analysis and psychotherapy: A critical review. *European Journal of Psychotherapy and Counselling, 9*(2), 157-176.
- Avdi, E., & Georgaca, E. (2007). Narrative research in psychotherapy: A critical review. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice, 80*(3), 407-419.
- Avdi, E., & Georgaca, E. (2009). Narrative and discursive approaches to the analysis of subjectivity in psychotherapy. *Social & Personality Psychology Compass, 3*(5), 654-670.
- Avdi, E. (2015). Discourses of development in the consulting room: Analysing family therapy with children. *Feminism & Psychology, 25*(3), 363-380.
- Berger, R. (2015). Now I see it, now I don't: researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative Research, 15*(2), 219-234.
- Billig, M. (1997). From codes to utterances: Cultural studies, discourse and psychology. M. Ferguson, P. Golding, M. Ferguson, P. Golding (Eds.), *Cultural studies in question içinde* (205-226). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Boothe, B., von Wyl, A., & Wepfer, R. (1999). Narrative dynamics and psychodynamics. *Psychotherapy Research, 9*(3), 258-273.
- Brinkmann, S., & Kvale, S. (2005). Confronting the ethics of qualitative research. *Journal of Constructivist Psychology, 18*(2), 157-181.
- Bugental, J.F.T. (1999). Psychotherapy isn't what you think: Bringing the psychotherapeutic engagement into the living moment. Phoenix: Zeig, Tucker.
- Burck, C., Frosh, S., Strickland-Clark, L., & Morgan, K. (1998). The process of enabling change: a study of therapist interventions in family therapy. *Journal Of Family Therapy, 20*(3), 253-267.
- Burman, E., & Parker, I. (1993). *Discourse analytic research: repertoires and readings of texts in action*. London; New York: Routledge.
- Burman, E. (1995). Identification, subjectivity, and power in feminist psychotherapy. J. Siegfried, J. Siegfried (Eds.), *Therapeutic and everyday discourse as behavior change: Towards a micro-analysis in psychotherapy process research içinde* (469-489). Norwood, New Jersey: Ablex Publishing Corp.

- Edwards, D., & Potter, J. (1992). *Discursive psychology*. Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Elliott, R., Fischer, C.T., & Rennie, D.L. (1999). Evolving guidelines for publication of qualitative research studies in psychology and related fields. *The British Journal of Clinical Psychology, 38*, 215-229.
- Finlay, L. (2002). "Outing" the researcher: the provenance, process, and practice of reflexivity. *Qualitative Health Research, 12*(4), 531-545.
- Fischer, C. (2009). Bracketing in qualitative research: Conceptual and practical matters. *Psychotherapy Research, 19*(4-5), 583-590.
- Freud, S. (1953). Fragment of an analysis of a case of hysteria [Dora]. J. Strachey (Ed.), *The standard edition of the complete psychological works of Sigmund Freud* içinde (7-122). London: Hogarth Press and the Institute of Psychoanalysis.
- Frosh, S., Burck, C., Strickland-Clark, L., & Morgan, K. (1996). Engaging with change: A process study of family therapy. *Journal Of Family Therapy, 18*(2), 141-161.
- Georgaca, E., & Avdi, E. (2009). Evaluating the talking cure: the contribution of narrative, discourse, and conversation analysis to psychotherapy assessment. *Qualitative Research in Psychology, 6*(3), 233-247.
- George, C., Kaplan, N., & Main, M. (1984). *Adult attachment interview*. Unpublished manuscript, University of California, Berkeley.
- George, C., Kaplan, N., & Main, M. (1985). *Adult attachment interview* (2nd ed.). Unpublished manuscript, University of California, Berkeley.
- George, C., Kaplan, N., & Main, M. (1996). *Adult attachment interview* (3rd ed.). Unpublished manuscript, University of California, Berkeley.
- Glaser, B. G., & Strauss, A. L. (1967). *The discovery of grounded theory; strategies for qualitative research*. Chicago, Aldine Pub. Co.
- Harre, R. & van Langenhove, L. (1992). Varieties of positioning. *Journal for The Theory of Social Behavior, 20*, 393-407.
- Heenan, C. (2006). Psychotherapy research in a postmodern world: discourse analysis and psychoanalysis. In D. Loewenthal, D. Winter, D. Loewenthal, D. Winter (Eds.), *What is psychotherapeutic research?* (pp. 183-191). London, England: Karnac Books.
- Heritage, J. (1988). Explanations as accounts: A conversation analytic perspective. C. Antaki, C. Antaki (Eds.), *Analysing everyday explanation: A casebook of methods* içinde (127-144). Thousand Oaks, CA, US: Sage Publications, Inc.
- Kogan, S. M. (1998). The politics of making meaning: Discourse analysis of a 'postmodern' interview. *Journal of Family Therapy, 20*(3), 229-251.
- Kondratyuk, N. & Perakyla, A. (2011). Therapeutic work with the present moment: A conversation analytical study of guidance into immediacy. *Psychotherapy Research, 21*(3), 316-330.
- Korobov, N. (2010). A discursive psychological approach to positioning. *Qualitative Research in Psychology, 7*(3), 263-277.

- Kuş, E. (2007). Sosyal bilim metodolojisinde paradigma dönüşümü ve psikolojide nitel araştırma. *Türk Psikoloji Yazıları*, 10 (20), 19-41.
- Larsson, P., Loewenthal, D., & Brooks, O. (2012). Counselling psychology and schizophrenia: A critical discursive account. *Counselling Psychology Quarterly*, 25(1), 31-47.
- Levitt, H., Butler, M., Hill, T. (2006). What clients find helpful in psychotherapy: Developing principles for facilitating moment-to-moment change. *Journal of Counseling Psychology*, 53, 314-324.
- Levitt, H. M. (2015). Qualitative psychotherapy research: The journey so far and future directions. *Psychotherapy*, 52(1), 31-37.
- Levitt, H. M., Motulsky, S. L., Wertz, F. J., Morrow, S. L., & Ponterotto, J. G. (2017). Recommendations for designing and reviewing qualitative research in psychology: Promoting methodological integrity. *Qualitative Psychology*, 4(1), 2-22.
- Lincoln, Y. S., & Guba, E. G. (1985). *Naturalistic inquiry*. Beverly Hills, Calif.: Sage Publications.
- Madill, A., & Doherty, K. (1994). 'So you did what you wanted then': Discourse analysis, personal agency, and psychotherapy. *Journal of Community & Applied Social Psychology*, 4(4), 261-273.
- Madill, A. (1996). "Some of this seems to me straight feminist stuff": Representing the other in discursive psychotherapy research. S. Wilkinson & C. Kitzinger (Eds.), *Representing the other: A reader içinde* (159-164). London: Sage.
- Madill, A., & Barkham, M. (1997). Discourse analysis of a theme in one successful case of brief psychodynamic-interpersonal psychotherapy. *Journal of Counseling Psychology*, 44, 232-244.
- Madill, A., Sermpezis, C., & Barkham, M. (2005). Interactional positioning and narrative self-construction in the first session of psychodynamic-interpersonal psychotherapy. *Psychotherapy Research*, 15(4), 420-432.
- McLeod, J., & Balamoutsou, S. (1996). Representing narrative process in therapy: Qualitative analysis of a single case. *Counselling Psychology Quarterly*, 9, 61-76.
- McLeod, J. (1997). *Narrative and psychotherapy*. London: Sage.
- McLeod, J. & Lynch, G. (2000). 'This is our life': Strong evaluation in psychotherapy narrative. *European Journal of Psychotherapy, Counselling and Health*, 3(3), 389-406.
- McLeod, J. (2001). *Qualitative research in counselling and psychotherapy*. London : Sage.
- Medico, D., & Santiago-Delefosse, M. (2014). From reflexivity to resonances: Accounting for interpretation phenomena in qualitative research. *Qualitative Research in Psychology*, 11(4), 350-364.
- Parry, A., & Doan, R.E. (1994). *Storry re-visions: Narrative therapy in the post modern world*. London: Guilford.
- Patton, M.Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Perakyla, A. (2004). Making links in psychoanalytic interpretations: A conversation analytical perspective. *Psychotherapy Research*, 14, 289-307.

- Perakyla, A., Antaki, C., Vehvilainen, S. & Leudar, I. (2008). *Conversational analysis and psychotherapy*. Cambridge: Cambridge University Press: Sage.
- Potter, J. (1996). Discourse analysis and constructionist approaches: theoretical background. J.T.E. Richardson, (Ed.), *Handbook of qualitative research methods* içinde (125-141). UK: BPS Blackwell.
- Potter, J. (2012). Discourse analysis and discursive psychology. H. Cooper, P. M. Camic, D. L., Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, K. J. Sher (Eds.), *APA handbook of research methods in psychology, Vol 2: Research designs: Quantitative, qualitative, neuropsychological, and biological* içinde (119-138). Washington, DC, US: American Psychological Association.
- Sacks, H. (1995). *Lectures on conversation*. UK: Blackwell Publishing.
- Sflakidou, S., & Kefalopoulou, M. (2015). The person-centred approach as an ideological discourse: A discourse analysis of person-centred counsellors' accounts on their way of being. *European Journal of Psychotherapy and Counselling*, 17(2), 179-193.
- Smith, J. A., & Osborn, M. (2003). Interpretative phenomenological analysis. J. A. Smith, (Ed.), *Qualitative psychology: A practical guide to research methods* içinde (51-80). London, Sage.
- Stancombe, J., & White, S. (1997). Notes on the tenacity of therapeutic presuppositions in process research: examining the artfulness of blaming in family therapy. *Journal of Family Therapy*, 19, 21-41.
- Sutherland, O., & Strong, T. (2011). Therapeutic collaboration: a conversation analysis of constructionist therapy. *Journal of Family Therapy*, 33 (3), 256-278.
- Tanyaş, B. (2014). Nitel araştırma yöntemlerine giriş: Genel ilkeler ve psikolojideki uygulamaları. *Eleştirel Psikoloji Bülteni*, 25-37.
- Thompson, A. R., & Russo, K. (2012). Ethical dilemmas for clinical psychologists in conducting qualitative research. *Qualitative Research in Psychology*, 9(1), 32-46.
- Viklund, E., Holmqvist, R., & Nelson, K. Z. (2010). Client-identified important events in psychotherapy: Interactional structures and practices. *Psychotherapy Research*, 20(2), 151-164.
- Voutilinen, L., Perakyla, A., & Ruusuvuori, J. (2010). Recognition and interpretation: Responding to emotional experience in psychotherapy. *Research on Language and Social Interaction*, 43 (1), 85-107.
- Voutilinen, L., Perakyla, A., & Ruusuvuori, J. (2011). Therapeutic change in interaction: Conversational analysis of a transforming sequence. *Psychotherapy Research*, 21(3), 348-

Yazar Notu

Bu makalenin gözden geçirilmesi ve geri bildirimleri için Doç. Dr. Elif Kuş Saillard'a teşekkür ederim.

Psychotherapy Process Analysis: Application of the Qualitative Research Methods to Psychotherapy Research

Summary

Qualitative process research of psychotherapy is a language based analysis and used to investigate difficult topics in psychotherapy such as therapist-client relationship, emotions in psychotherapy and change process through psychotherapy. The scales and quantitative research methods may not be sufficient enough to analyze these significant research topics (Sutherland & Strong, 2011). To understand psychotherapy research, it is important to discriminate and know about the epistemological stance and ontological position. According to the positivist epistemological stance, objectivity is important and quantitative research methods are preferred to make the research process reliable (Levitt, Motulsky, Wertz, Morrow & Ponterotto, 2017). However, according to relativist ontological position and social constructivist, critical and post positivist epistemological stance, subjectivity is important and qualitative research methods are used for psychotherapy research (Berger, 2015; Finlay, 2002; Fisher, 2009).

Psychotherapy process research with qualitative research methodologies has two different stances ranging from full acceptance of psychotherapeutic assumptions to the critique of these assumptions (Avdi & Georgaca, 2009). Taking into consideration these two different stances, following sections will focus on discourse, narrative and conversational analysis to investigate the change of meaning in psychotherapy research.

Analyzing the Change of Meaning in Psychotherapy: Discourse Analysis

Discourse analysis has its origins in conversational analysis and ethnomethodology (Billig, 1997; Edwards & Potter, 1992). It focuses on what people do while they talk (Arkonaç, 2014). By discourse analysis, the researcher does not try to understand the world through making cognitive explanations. The researcher aims at analyzing why the statement in talk is used in that way (Potter, 1996). Discursive psychology is a micro analysis which is used in psychotherapy research. It highlights the reconstruction of the meaning during psychotherapy dialogue (Avdi & Georgaca, 2007a). In a study, family therapy sessions were analyzed by discursive psychology. The psychotherapy change process was examined by taking into consideration change of themes and discourses used by family members (Burck, Frosh, Strickland-Clark & Morgan, 1998).

The term *subject positions* has a dynamic characteristic in discourse analysis (Harre & Langenhove, 1992). According to the constructionist assumption, people are fixed in certain

subject positions and aim of the therapy is to shift the clients to more flexible subject positions (Frosh, Burck, Strickland-Clark, & Morgan, 1996; Madill & Barkham, 1997). Therapeutic change can be enhanced through shift in client's positioning and discourses (Madill, Sermpezis & Barkham, 2005). According to Foucauldian discourse analysis, therapeutic assumptions are criticized and power relations in therapy relationship must be analyzed. The studies focused on the issues of power and control between therapist and client in systemic family therapy, feminist therapy and psychodynamic (Avdi & Georgaca, 2007; Kogan, 1998; Madill & Doherty, 1994).

Analyzing the Change of Meaning in Psychotherapy: Narrative Analysis

People make sense of their experiences and convey their experiences by their stories (narratives) (McLeod, 1997). According to constructivist narrative analysis, people construct their world by their stories (Avdi & Georgaca, 2007). According to that micro approach the characteristics and structures of the clients' narratives reflect their psychological problems (Avdi & Georgaca, 2007). The psychopathology, clinical assessment and change process in psychotherapy were analyzed through the client's story, change in the story, the role of therapist in the story (McLeod & Lynch, 2000). Narrative Processes Coding System was developed by Angus and Hardtke (1994) to understand the client's story, emotions, client-therapist relationship and to assess change process, narrative modes. By this coding system, different therapeutic approaches can be compared and outcome studies can be conducted (Angus, 2005). There is another narrative coding system which is based on psychoanalytic theory: JACOB (Boothe, von Wyl & Wepfer, 1999). It means dramaturgical analysis of objects and events during psychoanalysis. The anxiety in the client's story, client's effort to control that anxiety, the emotional conflict in the story are analyzed (Boothe, von Wyl & Wepfer, 1999).

These coding systems and studies related to constructivist narrative analyses assume that the story of the client reflects his psychopathology, emotional conflicts and his cognitive processes. However, just focusing on the client's story prevents understanding the interaction between therapist and client and also culture, ideological context etc. (Avdi & Georgaca, 2001). The narrative analysis with social constructionist stance power relations, culture, ideological context (Avdi & Georgaca, 2007; McLeod, 2001; Parry & Doan, 1994 in Avdi & Georgaca, 2007).

Analyzing the Change of Meaning in Psychotherapy: Conversational Analysis

Conversational analysis aims at evaluating the conversation in its natural context (Sacks,1995). By conversational analysis, the organization of turn taking, the rules in turn taking, pauses, overlaps, emphases and interruptions, lexical choice, adjacency pairs in a dialogue are analyzed (Heritage,1988; Sacks,1995). Within the psychotherapy research, conversational analysis is used to understand the therapist client interaction. Sutherland and Strong (2011) examined the therapist client relationship in family therapy sessions. The study analyzed how the therapist and client constructed the content and process of their conversation, how client reacted to therapist's comments, how the rupture in therapeutic alliance was stated. The client's reactions to the therapist's comments and the power relationship were evaluated by micro analyses of therapy session transcripts. In another study, the problems in the therapeutic relationship was worked through conversational analysis by examining turn taking in therapy dialogue (Viklund, Holmqvist & Nelson, 2010).

Conversational analysis was used to analyze change process in psychotherapy. Cognitive behavioral therapy sessions were examined by conversational analysis to understand change process (Voutilainen, Perakyla & Ruusuvoori, 2011). Conversational analysis was also used to compare different therapeutic approaches. In a study, existential and cognitive therapies were compared in terms of experiences of client and how therapist directs client to 'here and now' in therapy room (Kondratyuk & Perakyla).

Result

As a result, language based analysis of psychotherapy can enhance clinical work through analyzing difficult topics such as therapist- client relationship, emotions in psychotherapy and psychotherapy process. Before conducting qualitative psychotherapy research, the researcher must have knowledge about epistemological and ontological basis of research methodology and pay attention to ethical dilemmas. Being a therapist and being a researcher may cause role confusions. In order to enhance quality of language based analysis of psychotherapy, trustworthiness can be increased by research group, member check, quality control and reflexive diaries (Berger,2015; Elliott, Fischer& Rennie,1999).